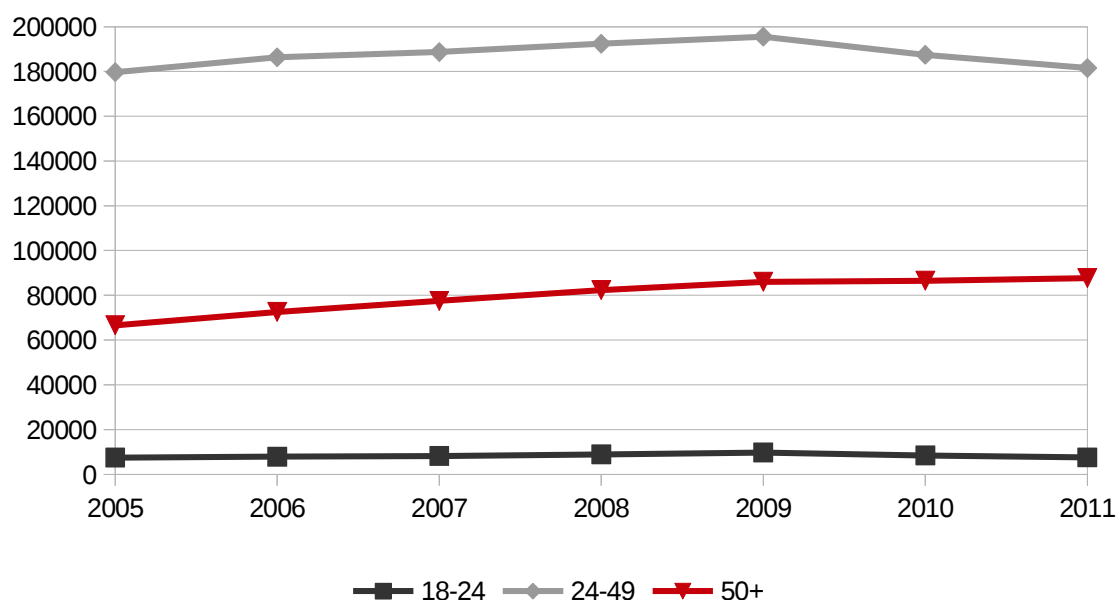

Vypracoval Inštitút zamestnanosti v rámci projektu s Friedrich Ebert Stiftung FES Slovensko „Kultúra sveta práce“. Viac o projekte ako i iné výstupy nájdete na <http://www.iz.sk/sk/projekty/kultura-sveta-prace>

Celkový počet živnostníkov

Počet samostatne zárobkovo činných osôb (ďalej iba „živnostníci“) sa v posledných rokoch zvýšil, o čom svedčia aj štatistiky zo Sociálnej poisťovne. Výhodou založenia živnosti je možnosť zníženia si vymeriavacieho základu, a tým pádom nižšieho platenia odvodov. Ak by mal živnostník príjem až do 1400 €, stále má možnosť pri súčasnej legislatíve odvádzať odvody iba z minimálneho vymeriavacieho základu (pre tento rok 339,89 €) po uplatnení si paušálnych nákladov a nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka a za predpokladu, že podnikal i v minulom roku, kedy tiež platil odvody. V nasledujúcom roku prichádzajú zmeny vo vymeriavacích základoch, čo sa takmer určite odrazí na počte živnostníkov a ich príjmoch.

Celkový počet živnostníkov sa každoročne zvyšoval od roku 2005, kedy ich bolo takmer 254 tis. až do roku 2009, kedy ich bolo najviac v počte 291 tis. osôb. Následne sa ich množstvo začalo redukovať o 9 tis. v nasledujúcom roku a v roku 2011 ich počet klesol o ďalších 5,5 tis. na hodnotu 277 tis. živnostníkov.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov Sociálnej poisťovne

Pre lepšiu interpretáciu údajov sme zadeliť živnostníkov do troch vekových kategórií: mladí vo veku 18 až 24 rokov, v strednom veku 25 až 49 rokov a starší vo veku 50 rokov a viac. Najväčšiu skupinu tvorili podľa očakávaní živnostníci v strednom veku, avšak ich medziročný nárast nie je významnejší ako vo vekovej kategórii 50 rokov a viac, ktorých množstvo sa za sledované obdobie zvýšilo takmer o tretinu.

Mladí živnostníci

Vo vekovej kategórii 18 až 24 rokov je málo ľudí so živnosťou nakoľko tu prevažujú žiaci na stredných a študenti na vysokých školách, ktorí uprednostňujú práce na dohodu pred založením živnosti. Ich pomerne zastúpenie je relatívne zanedbateľné (v priemere za sledované obdobie okolo 3 %). V roku 2005 ich počet činil takmer 7460 osôb a v minulom roku 7560, takže nárast za posledných 7 rokov je iba 100 osôb. Najviac ich bolo v roku 2009 (celkovo 9,7 tis. osôb), kedy

Slovensko zasiahla hospodárska a finančná kríza v plnom rozsahu. Odvtedy ich hodnota výrazne klesala z roka na rok (o 13,5 % v roku 2010 a o 10,2 % v minulom roku).

Živnostníci v strednom veku

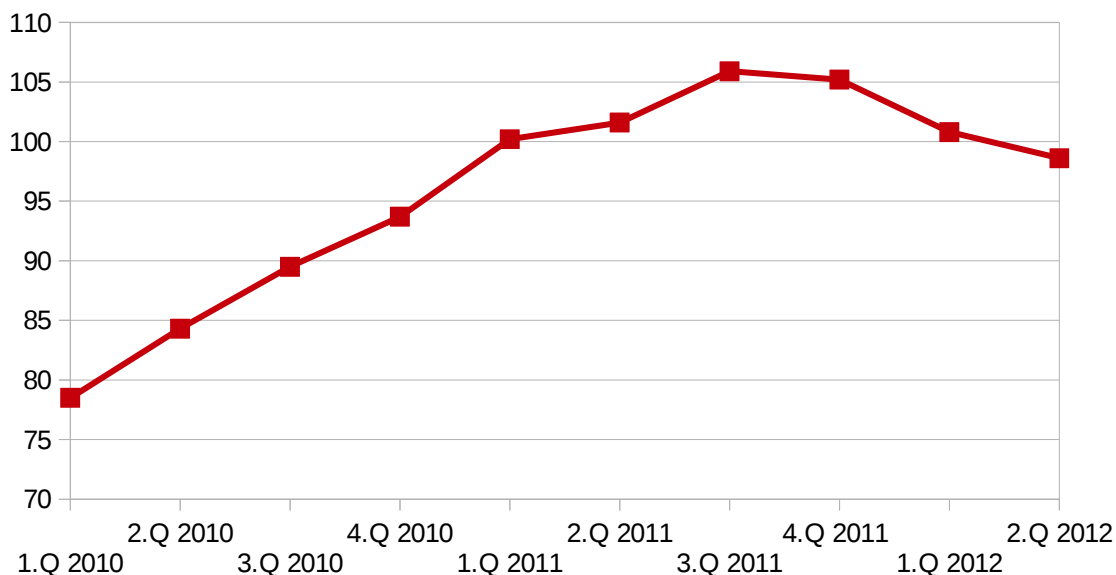
Najpočetnejšiu skupinu tvoria živnostníci vo veku od 25 do 49 rokov, kde sa sústreďujú najväčšie množstvo ekonomicky aktívnych osôb. Avšak podobne ako v predchádzajúcej vekovej skupine ich počet za posledných 7 rokov vzrástol minimálne, zo 180 tis. osôb na 182 tis. v roku 2011. Najviac živnostníkov v strednom veku bolo v roku 2009, teda rovnako ako v predchádzajúcej kategórii, celkovo 195,5 tis. živnostníkov (nárast o 8,8 % oproti roku 2005), čo predstavovalo 67 % všetkých živnostníkov. Nasledujúce roky priniesli pokles živnostníkov v tejto vekovej kategórii o 14 tis. osôb (7,15 %) za dva roky.

Starší živnostníci

V minulom roku skoro tretina samostatne zárobkovo činných osôb tvorili starší živnostníci vo veku 50 rokov a viac s počtom takmer 88 tis. osôb, čo predstavovalo najviac v danej kategórii za sledované obdobie. Oproti roku 2005, kedy ich počet bol 66,6 tis., sa množstvo živnostníkov starších ako 50 rokov vrátilo zväčša o takmer 32 % (priemerný prírastok 3500 osôb ročne).

Nútená živnosť

Fenomén nútenej živnosti sa rozšíril najmä v poslednom období a je, podobne ako práca na jednu z foriem dohôd, čoraz častejším spôsobom zamestnávania. Výhody plynú pre zamestnávateľa aj pre zamestnanca, avšak nevýhody pociťuje iba zamestnanec.

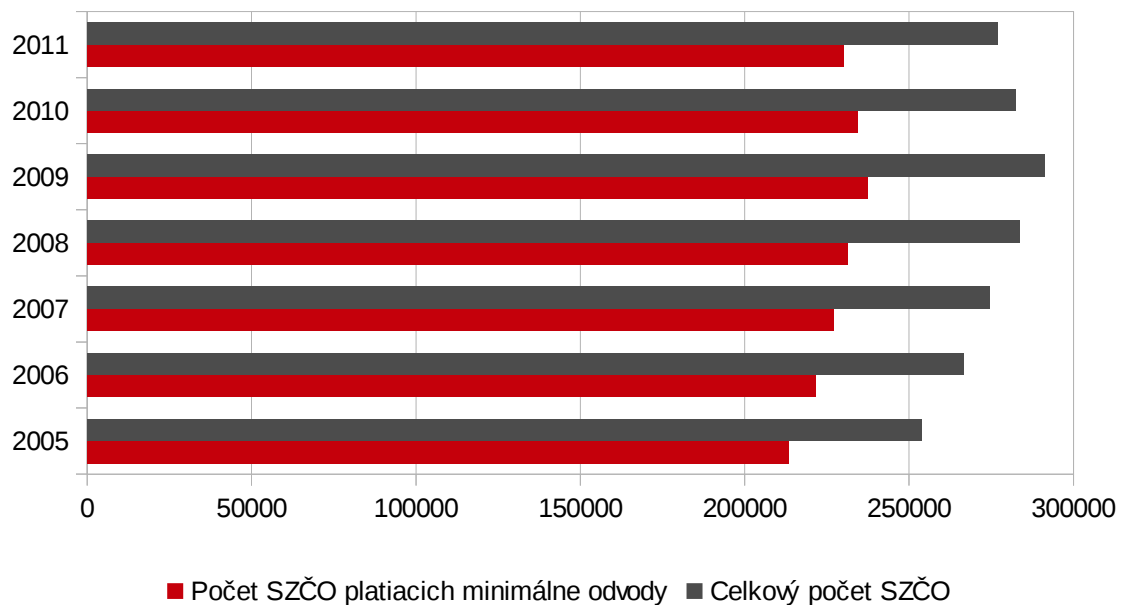

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov VZPS, ŠÚ SR

Podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky bolo v 2. štvrtroku tohto roku 98,6 tisíc živnostníkov, ktorých pracovná činnosť má formu závislej práce zamestnanca. Ide o medziročný pokles o 1,9 tisíc osôb. Najvyšší počet v sledovanom období bol zaznamenaný v 3. štvrtroku 2011 v počte 105,9 tisíc osôb. Absolútny počet takýchto živnostníkov sa zvýšil od prvého kvartálu 2010 za 2 roky o 22,3 tisíc osôb z hodnoty 78,5 tis. ľudí v 1. štvrtroku 2012.

Živnostníci platiaci minimálne odvody

Podľa štatistík Sociálnej poisťovne v priemere až 82,7 % živnostníkov platí odvody z minimálneho vymeriavacieho základu. V minulom roku to bolo viac ako 83 % a najviac sme zaznamenali v roku 2005, kedy 84 % živnostníkov platilo minimálne daňovo-sociálne odvody (v súčasnosti 160,24 €).

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo Sociálnej poisťovne

Ak živnostník má príjem do 1400 € mesačne vrátane, po odpočítaní paušálnych výdavkov, zaplatených odvodov v minulom roku a vydelení základu dane koeficientom 2, živnostník stále platí odvody z minimálneho VZ 339,29 €, a teda platí minimálne odvody. Avšak budúročné zmeny Zákonníka práce sa týkajú najmä výšky platenia odvodov pre SZČO. Paušálne výdavky dostanú maximálnu hranicu 420 €, zaplatené odvody z minulého roka sa už nebudú môcť odpočítať a koeficient pre výpočet vymeriavacieho základu sa bude z roka na rok znižovať až na úroveň 1,486 v roku 2015. Tieto zmeny sa dotknú (vzhľadom na značný počet živnostníkov platiacich minimálne odvody) viac ako 230 tis. osôb so živnosťou.